

fj.onu.edu.ua
Одеса, Французький бульвар,
24/26

ОСНОВИ МИСТЕЦТВА ЖУРНАЛІСТСЬКОГО РЕЦЕНЗУВАННЯ

(вибірковий компонент)

Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Журналістика

Курс навчання: III очна (денна)

Кількість кредитів: 3

Мова викладання: українська

Дні, час, місце: Французький б-р, 24/26, за розкладом

Консультації: Французький б-р, 24/26,
щотижнево за розкладом
Zoom-посилання (вказати у разі наявності постійного та незмінного посилання)

СИЛАБУС

Викладач:

д. філол. н., професор
МУСІЙ ВАЛЕНТИНА БОРИСІВНА

Контактна інформація:

v.musii@onu.edu.ua

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися через вказаний e-mail, очні зустрічі на консультаціях, Zoom-консультації та гугл-клас.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Мета курсу - навчити здобувачів професійно оцінювати твори різних видів культури (живопис, кіно, театр, література) у тісному зв'язку з їхнім контекстом, аналізувати їх та доводити свою оцінку до аудиторії, виявляючи при цьому майстерність аргументованого глибокого аналізу та переконливість і виразність мови.

Завдання курсу:

1. Сформувати у здобувачів уявлення про поліпрофільність процесу рецензування (споживча рецензія – відгуки споживачів ліків, побутової техніки тощо; рецензування у науці; рецензування у видавничій діяльності; рецензування витвору мистецтва; експертна рецензія як результат тестування продуктів; авторецензія)

2. Надати здобувачам основи теоретичних знань та практичних навичок для формування їхньої здатності виявляти сенс та естетичну вагомість витвору культури (історія формування різних стилів та напрямів у мистецтві та їхня сутність; засоби

художньої виразності, якими оперують митці; витвір мистецтва та результат епігонства тощо).

3. Сформувати у здобувачів стійке розуміння специфіки жанрів критичних матеріалів, які присвячено аналізу витворів культури (відгук, есе, критична стаття, власне рецензія)

4. Надати здобувачам навички володіння майстерністю складання рецензій.

Курс складається з двох модулів:

Змістовий модуль 1. Рецензія як жанр, її структура, процес підготовки і сфери застосування.

Змістовий модуль 2. Рецензування творів з різних галузей мистецтва та соціальної сфери.

Пререквізити: Публічні комунікації. Журналістський фах: Жанрологія. Соціологія масових комунікацій. Журналістська майстерність.

Постреквізити: Критичне мислення та текстотворчість. Медіавплив. Новітні медіа.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- у чому полягає сутність діяльності рецензента, чим вона відрізняється від есеїстики або написання відгуків та анотацій;
- види рецензування (літературний, театральний, музичний, науковий, арт-критика, створення кінорецензій);
- межі критичного висловлювання під час рецензування

вміти:

- формувати власну, незалежну позицію щодо об'єкту рецензування;
- готувати рецензію для різних платформ (академічних, соцмереж, медіа);
- виокремлювати тему, ідею, художні засоби об'єкта рецензії;
- розглядати твір у культурному, соціальному, історичному контексті;
- відокремлювати власні емоції від фахового аналізу;
- аргументувати та ілюструвати висновки;
- володіти стилем, уникати штамів;

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Курс буде викладений у формі лекцій (16 год.) та практичних (14 год.), організації самостійної роботи студентів (60 год.) – для очної (денної) форми навчання

Зміст навчальної дисципліни

Тема	Результати навчання	Форми робіт
Тема 1. Рецензія як жанр та суміжні жанри (огляд, відгук, критична стаття, есе)	Актуалізація знань, які здобувачі отримали під час вивчення груп жанрів журналістики. Отримання інформації про галузі, у яких застосовується процес написання рецензій та види рецензій (відгуки споживачів ліків, побутової техніки тощо; рецензування у науці; рецензування у видавничій діяльності; рецензування витвору мистецтва; експертна рецензія як результат тестування продуктів; авторецензія). Формування розуміння обумовленості виду рецензії від засобу її оприлюднення (блог, колонка газет / журналів, усне оприлюднення, «сліпе» рецензування у виданні наукових часописів тощо).	Обговорення проблемних питань та виконання завдань під час аудиторної роботи, виконання завдань для самостійної роботи, участь у практичних заняттях, презентації

Тема 2. Етичні, психологічні та правові підвалини процесу рецензування	Закріплення в уяві здобувачів розуміння того, що у журналістиці рецензент – це не суддя, а кваліфікований посередник між автором твору та аудиторією, що призначення рецензії – пояснення твору для суспільства. Розглянуто роль дилеми «емпатія vs дистанція» під час рецензування; сутність призначення рецензента бути «психологічним медіатором» між автором твору, який рецензується, та його аудиторією. Актуалізовано журналістські стандарти, які є найважливішими під час створення рецензії – запобігання переходу на особистості (ad hominem), боротьба з упередженістю. Систематизовано правові засади рецензування (положення про захист честі та гідності, про правові засади цитування, про свободу критичного висловлювання)	Обговорення проблемних питань та виконання завдань під час аудиторної роботи, виконання завдань для самостійної роботи, участь у практичних заняттях. презентації
Тема 3. Структура тексту рецензії	Систематизовано положення про особливості заголовкового комплексу ту вступу (ліду) в тексті рецензії, про характер експозиції, неприпустимість «спойлерів» якщо йдеться про витвір мистецтва (особливо – театрального або літератури), про окремі компоненти твору як предмет аналізу, місто контекстуального аналізу в рецензії, систему доказів, про синтез думок висновках та інші складники заключної частини рецензії.	Обговорення проблемних питань та виконання завдань під час аудиторної роботи, виконання завдань для самостійної роботи, участь у практичних заняттях. презентації
Тема 4. Особливості мистецтва театральної рецензії	Здобувачам надано інформацію про предмет, ключові аспекти (режисерське рішення, сценографія, пластика акторів та характер їхньої взаємодії з залом), роль рецензента у випадках, коли створюється рецензія на сценічне дійство, що існує лише в момент виконання; увагу сфокусовано на тому, що рецензент оцінює не текст, який проголошують актори, а його інтерпретацію.	Обговорення проблемних питань та виконання завдань під час аудиторної роботи, виконання завдань для самостійної роботи, участь у практичних заняттях. презентації
Тема 5. Особливості мистецтва кінорецензії	Здобувачам надано інформацію про предмет, ключові аспекти, роль рецензента у випадках, коли створюється рецензія на аудіовізуальний твір і слід оцінювати роботу цілої команди (режисера, сценариста, оператора, акторів, монтажера, композитора), а також надати розуміння того, наскільки технічні засоби допомагають розкрити ідею фільму.	Обговорення проблемних питань та виконання завдань під час аудиторної роботи, виконання завдань для самостійної роботи, участь у практичних

		заняттях. презентації
Тема 6. Стратегії написання рецензії на літературний твір	Здобувачам надано інформацію про предмет, ключові аспекти, роль автора літературної рецензії, яка є аналізом слова та образу в художньому творі і сфокусована на тексті у всіх його проявах (стиль, мова, композиція, сюжет), а також на його концептуальному боці, про те, що рецензент виступає як досвідчений читач і літературознавець.	Обговорення проблемних питань та виконання завдань під час аудиторної роботи, виконання завдань для самостійної роботи, участь у практичних заняттях. презентації
Тема 7. Наукова рецензія	Здобувачам надано інформацію про предмет, ключові аспекти (актуальність теми, новизна дослідження, обґрунтованість висновків та коректність джерельної бази), роль рецензента у випадках, коли створюється рецензія на статтю, монографію, кваліфікаційну роботу – процес, який вимагає від рецензента максимальної об'єктивності, відсутності емоційних епітетів у тексті рецензії, застосування професійної термінології, роль самого рецензента – арбітр, який підтверджує наукову цінність праці.	Обговорення проблемних питань та виконання завдань під час аудиторної роботи, виконання завдань для самостійної роботи, участь у практичних заняттях. презентації
Тема 8. Рецензування культурних заходів	Здобувачам надано інформацію про предмет, ключові аспекти (атмосфера під час заходу, актуальність), роль рецензента у випадках, коли створюється рецензія на культурні заходи (фестивалі, виставки, перформанси). Сформовано розуміння того, що специфіка подібної рецензії полягає у тому, що оцінюється не лише зміст, але й характер організації, вдалість вибору локації, сутність кураторської концепції, ступень зручності для відвідувачів, а сам рецензент виступає як культурний оглядач, який оцінює захід як частину буття міста.	Обговорення проблемних питань та виконання завдань під час аудиторної роботи, виконання завдань для самостійної роботи, участь у практичних заняттях. презентації

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Дубров О. Мистецьки заходи як явище сучасної культури: навчальний посібник. Київ: Академія, 2018. 230 с.
2. Зьомко У.В. Лінгвокультурні, текстотвірні та гендерні особливості рецензії у кінокритиці. Дис... канд.філол.наук: 10.02.04. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2019. 272 с.
3. Кононова Ю. Оцінка ефективності культурних заходів: підручник. Запоріжжя: ЗНУ, 2020. 228 с.
4. Кузьменко О.О. Тональність та міра критики в критичній статті (на прикладі сучасних українських рецензій) URL: <https://share.google/yzUSNsetggSY57qzL>

5. Яценко Н. Жанрово-стильова специфіка наукової рецензії. *Українська мова*. 2017. № 1. С.92 – 101.

Додаткова

6. Бубнова В. Особливості жанру рецензії на сторінках журналу «Український театр» у 1970-1980-х роках. *Сценічне мистецтво*. 2024. № 35. С.57 – 64.
7. Єськова К.В. Жанрові модифікації сучасної кінорецензії (на прикладі рецензій на фільм «Захар Беркут» А.Сейтаблаєва та Д.Вінна). *Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі»*. Запоріжжя, 2020. С.161 – 167.
8. Надточій О.Л., Погрібна О.О. Мережева кінорецензія як журналістський жанр: особливості викладання в ЗВО. *Обрії друкарства*. 2024. Вип.1 (15). С.113-124.

15. Електронні інформаційні ресурси:

1. <http://dspace.nbuv.gov.ua/> Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України є бібліотекою відкритого доступу і передбачає безкоштовний доступ читачів до наукової інформації в інтернеті за ключовим словом, назвою публікації, автором тощо.
2. <https://ouci.dntb.gov.ua/> Open Ukrainian Citation Index (OUCI) – це українська база даних наукових цитувань, призначена для пошуку публікацій (за ключовим словом, назвою публікації, автором тощо) у різноманітних наукових царинах.
3. <http://chtyvo.org.ua/> Онлайн-бібліотека україномовної літератури.

ОЦІНЮВАННЯ

Форма підсумкового контролю – залік.

Методи поточного контролю:

Методи періодичного контролю 1: співбесіда під час аудиторних занять, оцінювання знань на практичних заняттях, оцінювання виконання здобувачами завдань СР.

Методи періодичного контролю 2: співбесіда під час аудиторних занять, оцінювання знань на практичних заняттях, оцінювання виконання здобувачами завдань СР.

Критерії оцінювання завдань, виділених на періодичний контроль:

Завдання: Написати рецензію на випуск одного з медіа (за вибором здобувача) за день

Критерій 1: самостійність;

Критерій 2: креативність;

Критерій 3: критичне мислення

Критерій 4: вміння мотивувати свої тези та ілюструвати їх.

Завдання: Написати три типи рецензій на виставку, яку відвідав здобувач (для профільного видання з мистецтвознавства, для глянцевого журналу, для соцмереж)

Критерій 1: самостійність

Критерій 2: креативність;

Критерій 3: критичне мислення

Критерій 4: наявність та переконливість аргументації;

Критерій 5: урахування місця цього заходу (виставки) для нашого сьогодення (соціального, культурного, політичного тощо)

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Змістовий модуль № 1	Поточний та періодичний контроль			Сума балів
	Періодичний контроль 1	Змістовий модуль № 2	Періодичний контроль 2	

50	20	15	15	100
----	----	----	----	-----

Види навчальної роботи	Бали за 1 заняття	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1			
Виконання і захист практичних робіт	10	5	0-50
Періодичний контроль 1: написання рецензії на випуск медіа	15		0-15
Усього за змістовим модулем 1	0-65		0-65
Змістовий модуль 2			
Виконання і захист практичних робіт	10	2	0-20
Періодичний контроль 2: Написання рецензії трьох типів на культурну подію	15		0-15
Усього за змістовим модулем 2	0 – 35		0-35
Підсумкова сума балів	0 - 100		0-100

Самостійна робота здобувачів

Робота здобувачів складається з самостійного вивчення з певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота (СР) включає в себе ознайомлення з критичними матеріалами, підготовку презентацій, конспектування наукових статей, критичний аналіз текстів з медіа та соціальних мереж. Увесь обсяг СР містить завдання які вимагають від студента систематичної самостійної роботи.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:Здобувачі, які навчаються в асинхронному режимі мають можливість виконувати та завантажувати завдання в гугл-клас паралельно зі здобувачами, які відвідують заняття в аудиторіях. Враховуючи те, що здобувачі можуть знаходитися в інших часових поясах – їм надається можливість завантажити виконані завдання не пізніше, ніж вечір наступного після дня проведення заняття за розкладом дня. Завдання, які здаються із запізненнями без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – (-50%) від загальної кількості балів за практичне заняття. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності:регламентується Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>).

Політика щодо відвідування:Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись онлайн з використанням дистанційних технологій (платформи ZOOM). Порядок та умови такого навчання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>). У

випадку відсутності здобувача на лекції або практичному занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача). Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах. У підсумку, оцінені за 100-бальною системою, знання здобувача відображаються у заліково-екзаменаційній відомості та заліковій книжці.

